

symposium

bodem breed

Welkom bij het 34e Symposium Bodem Breed

Water, Bodem en Sediment sturend bij opnieuw inrichten van gebieden

Hét netwerk event van bodem en ondergrond

Even voorstellen ...

Laura
Nougues

Jos
Brils

Martin
Doeswijk

Marissa
Frambach

Theo
Edelman

Burret
Schurer

Deltares

 TAUW

**BODEMKUNDIG
ADVIESBUREAU
EDELMAN BV**

 **Louis Bolk
Instituut**

Inhoud

- 1 Brief van 25 november 2022
- 2 Woordkeus
- 3 Vooronderstelling
- 4 Matrix
- 5 Werkwijze
- 6 Resultaten

Brief van 25 november 2022

Brief van minister Mark Harbers en staatssecretaris Vivianne Heijnen aan de voorzitter van de Tweede Kamer:

- We lopen tegen grenzen aan van het water- en bodemsysteem
- Daarom moeten water en bodem sturend worden in de ruimtelijke ordening
- Iedereen heeft rol en verantwoordelijkheid

Dat geldt dus ook voor ons congresgangers Bodem Breed!

Uitgangspunten brief

- 1 Niet afwentelen
- 2 Meer rekening houden met extremen
- 3 In samenhang omgaan met wateroverlast, droogte en de bodem
- 4 Meerlaagsveiligheid water
- 5 Minder afdekken, minder vergraven, niet verontreinigen
- 6 Integrale aanpak in de leefomgeving
- 7 Pas toe of leg uit

Opzet brief

De brief beschrijft voor water, bodem en verschillende gebieden (bebouwd gebied, laagveen, verziltende kuststrook en hoge zandgronden):

- 1 Problematiek
- 2 Structurende keuzes
- 3 Inzet
- 4 Maatregelen
- 5 Consequenties

Wij focussen nu op de maatregelen voor bodem.

Maatregelen voor bodem

- 1 Regie voeren op inrichting van ondergrond
- 2 Behouden van waardevolle bodems
- 3 Duurzaam beheren van landbouwbodems **en sediment**
- 4 Tegengaan verstoring van de bodem
- 5 Hergebruiken van grond **en sediment (bagger)**
- 6 Voorkomen van bodem- **en sediment**verontreiniging
- 7 Saneren van de bodem **waar nodig en effectief (NB: de consequentie van *ex situ* sanering sediment is ook weghalen van habitat ...)**

Woordkeus

Woord	Actie
Probleem	Oplossen
Onoplosbaar probleem	Eerst uitzoeken, dan oplossen
Crisis	Zeggen dat het uitgezocht is en voorlopig onoplosbaar is.
Multicrisis	Op verschillende fronten zijn er 'onoplosbare' problemen die in samenhang met elkaar moeten worden uitgezocht. Er is 'een Remkes' nodig. Er zijn meerdere transities nodig. En een maatschappelijk debat.

Niet alles kan overal

Of moeten we spreken van falend beleid en uitstelgedrag?

Vooronderstelling

- 1 Wij denken dat er in Nederland voldoende kennis en kunde aanwezig is over Water, Bodem en Sediment om gebieden opnieuw in te richten, zodanig dat de verschillende crises in samenhang worden opgelost
- 2 Wij baseren dat op ons inzicht in de deskundigheid van overheden, universiteiten, hogescholen, kennisinstellingen en adviesbureaus
- 3 De kunst is wel om deze (per crisis vaak **sectorale**) kennis te mobiliseren en (op **integraliteit** voor meerdere crises) te toetsen.

Wat we nog niet weten, zal wel blijken. Kennisagenda.

Matrix

Maatregel voor →	Wonen	Sediment	Landbouw
Effect op ↓			
Wonen	Maatregel	Effect ?	Effect ?
Landbouw	Effect ?	Maatregel	Effect ?
Natuur	Effect ?	Effect ?	Maatregel
Water	Effect ?	Effect ?	Effect ?

- A Je bedenkt een maatregel voor bijvoorbeeld wonen.
- B Je toetst die op effecten op andere onderwerpen.
- C Je hoopt op zoveel mogelijk positieve aspecten, maar 'niet alles kan overal'.

Beleidsveld wonen **CONCEPT**

Beschrijf hier een maatregel die goed uitpakt voor het beleidsveld **WONEN**.

Voorbeeld:

Biobased bouwen, isoleren met olifantsgras, lisdodde.
Scheelt veel steenwol, en daardoor kooldioxide.

Sediment	Door minder bemesting en bestrijdingsmiddelen zal waterkwaliteit en daardoor sedimentkwaliteit stijgen En sediment (bagger) kan weer vaker worden gebruikt om percelen te bemesten	+++
Landbouw	Er zijn voldoende geschikte landbouwgronden. Ook mogelijk in nabijheid natuur. Kansen!	++

Matrix voorbeeld maatregel Wonen

Maatregel voor →	Wonen
Effect op ↓	In het kader van water bodem sturend bouwen we niet meer in diepe polders en uiterwaarden. We bouwen alleen binnen gemeentelijke grenzen.
Wonen	n.a.
Landbouw	++, er wordt niet meer gebouwd in potentieel landbouwgebied.
Natuur	- , inbreiding gaat vaak ten kosten van groen/natuur ++ niet bebouwde polders kunnen getransformeerd worden naar natuurgebied (bijv. vernatten veen-weide gebieden)
Water	- , de waterkwaliteit gaat achteruit door een geconcentreerd bouwen van woningen bijvoorbeeld door intensief WKO gebruik en algemene verontreiniging

Matrix voorbeeld maatregel Sediment

Maatregel voor →	Sediment
Effect op ↓	<p>In het kader van water en bodem sturend hergebruiken we schone bagger</p> <p>NB: bagger kan variëren van zwevend stof tot klei/slib tot zand tot grint</p>
Wonen	<p>++: voor ophoogzand, bouwgrond en bouw materiaal (bijv. stenen)</p> <p>NB: Nederland is een sedimentland: zonder sediment, geen Nederland'!</p>
Landbouw	<p>++, bagger (klei/slib) op de kant en land = natuurlijke meststof.</p> <p>NB: Sediment maakt delta's vruchtbaar voor landbouw en ecologie op land, in water en in sediment</p>
Natuur	<p>++: bagger = sediment = habitat</p> <p>NB: sediment is de basisgrondstof voor natuurlijke Delta's</p>
Water	<p>++: weghalen van overtollig zwevend sediment bevordert doorzicht en daarmee ecologie (zie bijvb. Markerwadden, Eems)</p> <p>--: sediment hoort in water, weghalen van teveel sediment is weghalen habitat</p>

Matrix voorbeeld maatregel Landbouw

Maatregel voor →	Landbouw
Effect op ↓	In het kader van water bodem sturend dragen we zorg voor een vitale bodem die we niet uitputten. Kringlooplandbouw wordt hierbij de basis voor een duurzame agrarische sector. Een groter deel van ons voedsel komt uit de regio.
Landbouw	Stelling: in 2030 komt 25% van ons voedsel uit de regio
Wonen	++ meer verbinding tussen stad en platteland ? Landschap verandert, minder weilanden & veehouderij, meer akkerbouw/groenteteelt
Natuur	- In regio's met veel natuur moet ook ruimte komen voor voedselproductie ++ Landbouwsystemen meer natuurlijk inrichten + minder logistiek voor voedsel transport nodig
Water	- Regionale beschikbaarheid zoet water met name in droge zomers ? Effecten op waterkwaliteit

Werkwijze

1. Wij gaan in drie groepen uiteen
2. Per groep is er een gespreksleider en een rapporteur
3. De gespreksleider introduceert de matrix
4. Iedereen schrijft haar/zijn ideeën eerst op een Post-It
5. Daarna worden ideeën voor een gebiedsgerichte aanpak geïnventariseerd, besproken en in de matrix verwerkt
6. Plenaire terugkoppeling via korte interviews

Plenair – hoofdpunten werksessies

Resultaten

- 1 Wij hopen dat deze sessie bijdraagt aan het 'bodemkundig' oplossen van de 'multicrisis'
- 2 Wij willen de resultaten graag delen met drie belangrijke beleidsdepartementen
- 3 Dat is een ambitieuze doelstelling
- 4 Daarom wensen we jullie (en onszelf) veel succes
- 5 We gaan aan de slag!